

Umrla je najstarejša Devinčanka Jožica (Pinica) Legiša Breclj

In memoriam

Devin je v četrtek, 9. aprila, izgubil svojo najstarejšo vaščanko, Jožico (Pinico) Legiša Breclj. Stara je bila 102 leti, tri mesece in štiri dni, saj se je rodila 4. januarja 1924 pri Kupčevih v Devinu. Prav gotovo je družinsko okolje močno zaznamovalo njeno življenje. Ta zavedna in trdna kmečka družina je bila namreč nekakšna referenčna točka ne le za Slovence v Devinu in bližnji okolici, ampak tudi za številne dijake goriškega malega semenišča in bogoslovce, ki so se pogosto in radi ustavljali pri sošolcu Dragu Legiši, Jožičinem bratu, ter obiskovali ta gostoljubni dom. Ta je bil zanje nekakšen refugium, v katerega so se radi zatekali ter s pogovori, petjem, razpravljanjem in soočanjem ustvarjali izredno zanimiv kulturni humus, ki je krepil narodno zavest in pripadnost vseh, ki so pri Kupčevih živeli. V tem duhu je mlada Pinica obiskovala tudi znamenita mladinska srečanja v Avberju, ki jih je pod oznako duhovnih obnov in verskih srečanj prirejal tamkajšnji župnik, ugledni narodnopolitični delavec Virgil Šček. To so bila včasih tudi enotedenska bivanja, med katerimi so udeleženci poslušali različna predavanja. Šček je imel svojo "metodo" dela z mladimi: med drugim jih je prosil, da so mu na posebne liste formata protocollo prepisovali razna pisma in dopise, ki so mu jih v letih njegovega javnega družbeno-političnega delovanja pošiljali najrazličnejši ljudje. Na ta način je dosegel, da so se mladi posredno seznanjali z vsebinami teh prepisov, ki so obravnavali najrazličnejše teme – od političnih do narodnoobrambnih ali celo

družinskih usod, ki so bile posledica pritiskov oblasti. Obenem je dosegel tudi, da so se učili slovenščine. Prepise je nato pregledal, jih popravil in dal vezati v znamenite Paberke. Tako je nastalo kar 14 zvezkov, ki jih danes hrani Škofijski arhiv v Kopru. Pinica je tako doma, ob obiskih bratovih sošolcev, kot med bivanji v Avberju spoznala cvet tedanje primorske mladine, med drugim svojega kasnejšega moža Ivana Breclja iz Žapuž na Vipavskem. Večkrat je omenjala tudi Alberta Metlikovca, Cirila Zlobca, Milka Uknarja (Matičetovega) in nekatere druge člane avberskega dijaškega omizja, ki so se v naslednjih desetletjih uveljavili na različnih področjih. Razmere v Devinu so bile pod fašizmom zaostrene. Z bližanjem vojne so se pritiski na vse, kar je bilo slovenskega, močno povečali, tako da se je moral takratni devinski župnik Viktorin Stanič marca 1939 umakniti v Kamnje na Vipavskem. V Devin so poslali italijanskega duhovnika, s tem pa je bilo konec slovenske homilije in pobožnosti. Prepovedali

so tudi petje slovenskih pesmi na koru, zato so si pomagali tako, da so jih peli v latinskem prevodu. Pri Kupčevih so se organizirali tako, da je vsaj del družine hodil k maši v Mavhinje, včasih tudi v Brestovico, kjer je služboval g. Špacapan, in Pinica se je tam seznanila z njegovim bratom Mirkom in sestro Nežico. Prav zaradi teh potez so se devinski fašisti norčevali iz njih, češ: "La carovana dei Cupiz va a Malchina." Februarja 1944 so nacisti med skoraj 600 moškimi na prisilno delo v Nemčijo odpeljali tudi devinske može in fante, med njimi organista Coljo. 16. avgusta 1944 so zažgali Mavhinje, Cerovlje, Vižovlje in Medjo vas. Takrat se je v Devin zatekel mavhinjski duhovnik, ugledni glasbenik in skladatelj Mirko Filej, ki je prevzel župnijo ter poskrbel, da je devinski ženski cerkveni zbor redno vadil in se naučil tudi več novih pesmi, med njimi nekaj takih, ki jih je Filej posebej napisal ali priredil zanje. Zbor je pel *a cappella*, Pinico pa je Filej izučil do te mere, da je med obredi intonirala pesmi. Zbor je kmalu dosegel visoko raven. V težkih povojnih razmerah je življenje teklo dalje. Ivan Breclj se je odločil, da bo skupaj z nekaterimi prijatelji odšel v Argentino, kamor je prispel v zadnjih mesecih leta

1948. Zaposlil se je v podjetju v središču Buenos Airesa, ki se je ukvarjalo z industrijsko fotografijo, in kmalu prevzel odgovorno organizacijsko mesto. Pinica mu je sledila približno leto kasneje in mlada družina si je ustvarila dom v predmestju, kjer je živelo precej Slovencev. V naslednjem desetletju so se jima rodili Aleš, Martin, Marija, Veronika in Marjan, družina pa je bila vse bolj vpeta v življenje slovenske skupnosti v Argentini. Leta 1963 se je Pinica s tremi najmlajšimi otroki – Marijo, Veroniko in Marjanom – vrnila na obisk v Devin, medtem ko je Ivan z Alešem in Martinom ostal v Buenos Airesu. Ko bi se moral obisk končati, se ni mogla odločiti za vrnitev, zato so se približno leto kasneje v Evropo za vedno vrnili tudi Ivan in oba starejša sinova. Ivan je kmalu ustanovil gradbeno podjetje, Pinica pa je ob skrbi za družino vodila tudi manjšo trgovino z otroškimi oblačili v Ronkah. V Devinu so si kmalu zgradili nov dom in se aktivno vključili v kulturno, družbeno in versko življenje. S svojim odličnim spominom je bila ena zadnjih pričevalk dogodkov v domači vasi in širšem prostoru. Rada je pripovedovala tudi o letih, ki jih je preživela v Argentini. Pinica je bila srce svojega doma. Povezovala je otroke in njihove družine vse do zadnjih let, ko ji starostne in zdravstvene težave niso več dopuščale bivanja doma. Zadnja leta je preživela v domu za ostarele Bratje Stuparich v Naselju sv. Mavra v Sesslanu, kjer so lepo skrbeli zanje. Pogrešali je ne bodo le Aleš, Martin, Marija, Veronika in Marjan, snaha ter vnukinje in vnuka, ampak tudi številni drugi, ki so jo poznali. Otrokom in vsem svojcem izrekamo iskreno sožalje tudi v imenu uredništva in uprave Novega glasa.

M.T.

Mirno je zaspala v Gospodu naša draga
mama in nona

† JOŽICA (PINICA) LEGIŠA BRECELJ

Žalostno vest sporočamo Aleš, Martin, Marija,
Veronika in Marjan z družinami.

Pogreb bo v soboto, 18. t. m., ob 11. uri
v cerkvi Svetega Duha v Devinu, kjer bo žara
od 10. ure dalje. Sledil bo pokop na devinskem
pokopališču.

Namesto cvetja darujte v dobrodne namene!

Devin, 16. aprila 2026

Ob izgubi ljubljene mame

JOŽICE LEGIŠA vd. BRECELJ

izreka iskreno sožalje svojemu predsedniku
Martinu Breclju in ostalim svojcem

Društvo slovenskih izobražencev

Ob izgubi drage tete

PINICE LEGIŠA vd. BRECELJ

izrekava svojcem iskreno sožalje

Alenka in Vida z družino

Ob izgubi drage mame

JOŽICE

izrekajo občuteno sožalje
Martinu, Veroniki, Alešu, Mariji, Marjanu
ter ostalim svojcem

Založba Mladika, Slovenska prosveta,
Knjižnica Dušana Černeta

Ob izgubi ljubljene mame in none
JOŽICE LEGIŠA vd. BRECELJ

izrekamo prizadetim svojcem
iskreno in občuteno sožalje.

Vsi pri stranki Slovenska skupnost

Ob boleči izgubi drage mame
JOŽICE LEGIŠA vd. BRECELJ

izrekamo podpredsednici Mariji Brecelj
in njeni družini iskreno sožalje

Vsi pri Svetu slovenskih organizacij

Ob smrti drage mame in none
JOŽICE (PINICE) LEGIŠA BRECELJ

izrekamo občuteno sožalje otrokom
in ostalim svojcem.

Fantje izpod Grmade, CPZ Devin-Štivan,
OPZ Ladjica in DMK